

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, iş arayanlar ile işverenlere Kurum tarafından sunulan hizmetlere ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Dayanak

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 30 ve 90 ıncı maddeleri, 25/6/2003 tarihli ve 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanununun 3 üncü maddesi ile 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun 48 inci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Eski hükümlü: Bir yıldan uzun süreli bir cezadan veya Devlet memuru olmaya engel bir suçtan hüküm giyenleri, cezasını infaz kurumlarında tamamlayanları, cezası ertelenenleri, koşullu salıverilenleri, özel kanunlarda belirtilen şartlardan dolayı istihdam olanağı bulunmayanları ve ömür boyu kamu hizmetlerinden yasaklı bulunanları,

b) Kurum: Türkiye İş Kurumunu,

c) Kurum portalı: Kurum hizmetlerine ilişkin içerikleri bir arada bulunduran Kurum internet sitesini,

ç) Kurum ünitesi: Kurum İl/Şube Müdürlüklerini,

d) Öncelik hakkına sahip olanlar: Kanun veya Bakanlar Kurulu Kararıyla kamu kurum ve kuruluşlarının işçi kadrolarına gönderilmede veya alınmada öncelik hakkına sahip olduğu belirlenenler ile kamu kurum ve kuruluşlarının sürekli işçi kadrolarında çalışırken, disiplin soruşturması nedeniyle işten çıkarılanlar dışında, tekrar kamu kurum ve kuruluşlarının sürekli işçi kadrolarına yerleşmek isteyenleri,

e) Özürlü: Doğuştan ya da sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılamada güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişilerden çalışma gücünün en az % 40 ından yoksun olduğu sağlık kurulu raporu ile belgelenenleri,

f) Sigortalı işsiz: 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu kapsamına giren işyerlerinde bir hizmet akdine dayalı ve sigortalı olarak çalışırken 4447 sayılı Kanunun ilgili maddelerinde belirtilen nedenlerle işini kaybeden ve Kuruma başvurarak çalışmaya hazır olduğunu bildiren kimseyi,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kayıt İşlemleri

Kayıt

MADDE 4 – (1) Kurum hizmetlerinden yararlanmak isteyen iş arayan ve işverenlerin Kurum portalına üye olarak veya şahsen Kurum ünitelerine başvurarak kaydolmaları zorunludur.

(2) Kaydolan iş arayanlardan özürlü, eski hükümlü statüsünde veya öncelik hakkına sahip olduğunu beyan edenler, durumlarını Kurum ünitesine belgeleyene kadar bu statüde değerlendirilmezler.

(3) Kayıt sırasında alınacak bilgiler ve kayıt ile ilgili diğer hususlar Kurum tarafından belirlenir.

Kayıt şartları

MADDE 5 – (1) İş arayan olarak kaydolmak için;

a) 14 yaşını doldurmuş olmak,

b) T.C. kimlik numarası, yabancılar için İçişleri Bakanlığı tarafından verilen yabancı kimlik numarasına sahip olmak,

c) Özürlüler için "Sağlık Kurulu Raporu"na, eski hükümlüler için "Eski Hükümlü Belgesi"ne, öncelik hakkına sahip olanlar için de bu durumlarını kanıtlayıcı belgeye sahip olmak,

gerekir.

(2) İşveren olarak kaydolmak için, Sosyal Güvenlik Kurumu işyeri sicil numarasına sahip olunması gerekir.

İş arayan kaydı geçerlilik süresi

MADDE 6 – (1) İş arayanların kayıtlarının geçerlilik süresi, bir yıldan az olmamak kaydıyla Kurumca belirlenir.

(2) Bu süre içinde Kurumca işe yerleştirilenler ve iş aramaktan vazgeçtiğini beyan edenler ile kayıt esnasında beyan edilen iletişim bilgileri ile kendisine ulaşılamayanlar, mevcut kayıtlarını güncelleyene kadar iş arayan olarak değerlendirilmez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İşgücü İhtiyaçlarının Karşılanması ve İşe Yerleştirme

İşgücü talebi

MADDE 7 – (1) Kamu kurum ve kuruluşlarının işgücü taleplerinin verilmesine ilişkin işlemler, kamuda işçi istihdamına ilişkin mevzuat hükümleri doğrultusunda yapılır.

(2) Kurum portalına kaydolan özel sektör işverenleri işgücü talebi verilmesine ilişkin işlemleri portaldan yapabilecekleri gibi bu işlemlerin Kurum tarafından yapılmasını da isteyebilir.

Talebin karşılanması

MADDE 8 – (1) Kamu kurum ve kuruluşlarının işgücü taleplerinin karşılanmasına ilişkin işlemler, kamuda işçi istihdamına ilişkin mevzuat hükümleri doğrultusunda yapılır.

(2) Özel sektör işveren talepleri Kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslar dahilinde ilan edilir.

(3) Özel sektör işverenlerinden alınan işgücü taleplerine seçme işlemi, Kurum ünitesince veya işveren tarafından Kurum portalı üzerinden, talep şartları dikkate alınarak, kayıtlı iş arayanlar arasından yapılır.

(4) İş arayanlar Kurum portalında bulunan açık işlere Kurum aracılığıyla veya doğrudan başvurabilirler.

İşsizlik ödeneği almakta olanların işe yerleştirilmeleri

MADDE 9 – (1) İşsizlik ödeneği almakta olan sigortalı işsizler, Kurumca önerilen işi aşağıda belirtilen nedenler dışında reddedemez.

a) Sigortalı işsizin, mesleğine uygun ve son çalıştığı işin ücret/çalışma koşullarına yakın olmayan bir işte çalıştırılmak istenmesi,

b) Sigortalı işsizin eğitim durumuna, yaşına, cinsiyetine, fizik ve sağlık durumuna uygun olmayan bir işte çalıştırılmak istenmesi,

c) İşverenin önerdiği iş sözleşmesinin, iş yasalarında belirlenmiş olan asgari ücret, günlük ve/veya haftalık çalışma süresi, fazla çalışma ücreti, yıllık ücretli izin gibi çalışma koşulları hükümlerine aykırı koşullar içermesi,

ç) Sigortalı işsizin ikamet ettiği yerin belediye mücavir alanı sınırları dışında bir iş olması,

d) İşsizin, önerilen işyerinde daha önce 4857 sayılı İş Kanununun 24/II maddesine istinaden haklı sebeple ayrılmış olması.

(2) Önerilen işin haklı neden olmaksızın reddedilmesi halinde işsizlik ödeneği kesilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Özürlü ve Eski Hükümlülerin İşe Yerleştirilmesi

Çalıştırma yükümlülüğü

MADDE 10 – (1) İşverenler;

a) 50 veya daha fazla işçi çalıştırdıkları, özel sektör işyerlerinde yüzde üç özürlü, kamu işyerlerinde ise yüzde dört özürlü ile yüzde iki eski hükümlü işçiyi,

b) Tarım ve orman işlerinin yapıldığı işyerlerinde 51 veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde üç özürlü, kamu işyerlerinde ise yüzde dört özürlü ile yüzde iki eski hükümlü işçiyi

meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler.

Çalıştırılacak özürlü ve eski hükümlü işçi sayısının tespiti

MADDE 11 – (1) Zorunlu çalıştırılacak özürlü ve eski hükümlü işçi sayısının tespitinde belirli veya belirsiz süreli iş sözleşmesine göre çalıştırılan tüm işçiler esas alınır. Kısmi süreli iş sözleşmesine göre çalışanlar çalışma süreleri dikkate alınarak tam süreli çalışmaya dönüştürülür ve işyerindeki tam süreli çalışan işçi sayısına ilave edilir. İşyerinde kısmi süreli olarak çalıştırılan özürlü ve eski hükümlü işçi bulunması halinde bunlar da çalışma süreleri dikkate alınarak tam süreli çalışmaya dönüştürülür ve toplam işçi sayısından düşülür. Oranın hesaplanmasında yarım kadar kesirler dikkate alınmaz. Yarım ve daha fazla olan kesirler tama dönüştürülür.

(2) Fıkradaki hükümler uyarınca işyerindeki işçi sayısının tespitinde yer altı ve su altı işlerinde çalışanlar hesaba katılmaz.

(3) 10/6/2004 tarihli ve 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanuna göre kurulan özel güvenlik şirketleri ile kurumların kendi ihtiyacı için kurduğu güvenlik birimlerinde güvenlik elemanı olarak çalışan işçiler özürlü ve eski hükümlü işçi sayısının tespitinde dikkate alınmaz.

(4) Özürlü ve eski hükümlünün talebi halinde, işyerlerinde kısmi süreli çalışma yapan işveren tarafından özürlü ve eski hükümlüler kısmi süreli iş sözleşmesiyle de istihdam edilebilir. Zorunlu çalıştırma yükümlülüğü, kısmi süreli çalıştırma ile karşılanmak istendiğinde, kısmi süreli işçi sayısı birinci fıkrada belirtilen usul ile belirlenir.

(5) Aynı il sınırları içinde birden fazla işyeri bulunan işverenin bu kapsamda çalıştırmakla yükümlü olduğu işçi sayısı, toplam işçi sayısına göre hesaplanır.

(6) Çalıştırılan özürlü ve eski hükümlü işçiler, toplam işçi sayısının hesabında dikkate alınmaz.

Mesleki eğitim, danışmanlık ve rehabilitasyon

MADDE 12 – (1) Kurum; mesleklerin gerektirdiği nitelik ve şartlar ile özürlü ve eski hükümlülerin özelliklerini göz önünde bulundurarak; bunların istek ve durumlarına en uygun iş ve mesleği seçmesi, seçtiği meslekle ilgili eğitim imkânlarından yararlanması, işe yerleştirilmesi ve işe giriş sürecinde mesleki eğitim, danışmanlık ve rehabilitasyon programları veya işyerinde mesleki eğitim programları uygular/uygulatır, iş danışmanlığı hizmeti verir/verdirir.

(2) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerin sunulması, özürlülerin yapabilecekleri işler ile işyerinde genel esaslar dışında tabi olacağı hükümlerin tespiti, özürlü ve eski hükümlülere ilişkin ilgili kurumlar tarafından erişilebilir bir veri paylaşım sistemi oluşturulması amacıyla; Kurum, Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü ile işbirliği yapar. Yapılacak işbirliğine ilişkin usul ve esaslar, protokolle belirlenir.

Kurum aracılığı

MADDE 13 – (1) Kamu ve özel sektör işverenleri, çalıştırmakla yükümlü oldukları özürlü ve eski hükümlü işçileri Kurum aracılığıyla sağlar.

(2) Kurum aracılığı olmadan özürlü istihdam eden özel sektör işvereni, özürünün işe başlama tarihinden itibaren bu durumu en geç onbeş iş günü içinde Kuruma bildirmesi ve tescil ettirmesi zorunludur. Kurum tarafından tescili yapılmayan işçi özürlü statüsünde değerlendirilmez.

(3) İşyerinin işçisi iken özürlü duruma düşenlere öncelik tanınır.

Özürlü ve eski hükümlü talebi

MADDE 14 – (1) Kamu ve özel sektör işverenleri, çalıştırmakla yükümlü buldukları işçileri, yükümlülüğün doğmasından itibaren beş iş günü içinde niteliklerini de belirterek Kurumdan talep eder.

(2) Taleplerde, işyerinde yapılan işin gerektirdiği ağırlıklı vasıfların üstünde istihdamı zorlaştırıcı şartlar öne sürülemez.

(3) Özürlü statüsündeki işçi taleplerinde, işin niteliği gerektirmediği sürece, özürölülük oranına üst sınır getirilemez ve özür grupları arasında ayırım yapılamaz.

(4) Eski hükümlü statüsündeki işçi taleplerinde, eski hükümlüler arasında suç tasnifine göre ayırım yapılamaz.

Özürlü ve eski hükümlü talebinin karşılanması

MADDE 15 – (1) Özel sektör işvereni, özürlü açığını yükümlülüğün doğduğu andan itibaren otuz gün içinde karşılamak zorundadır.

(2) Kurum, özel sektör işverenin özürlü talep tarihinden itibaren en geç on gün içinde, başvuranlardan nitelikleri uygun özürölülerini durumlarını ve niteliklerini belirten belgelerle birlikte işverene gönderir. İşveren özürlü açığını, en geç on beş gün içinde, Kurum tarafından gönderilenler ya da Kurum portalında kayıtlı diğer özürlü iş arayanları bizzat seçerek veya kendi imkanlarıyla temin edeceği özürölüler arasından karşılar. İşe alınanları ve alınmayanları, alınmayış nedenlerini de belirterek Kuruma bildirir.

(3) Kamu işyerlerinin özürlü ve eski hükümlü talepleri, kamuda işçi istihdamına ilişkin mevzuat hükümleri çerçevesinde karşılanır.

Çalışırken özürlü, eski hükümlü kapsamına girenler

MADDE 16 – Çalışırken özürlü, eski hükümlü olan ve iş akdi feshedilmeyenler için tescil talebinde bulunulması halinde gerekli belgelerine istinaden Kurumca özürlü, eski hükümlü olarak tescilleri yapılır.

Ayrımcılık yasağı

MADDE 17 – (1) İşe alınmada; iş seçiminden, başvuru formları, seçim süreci, teknik değerlendirme, önerilen çalışma süreleri ve şartlarına kadar olan aşamaların hiçbirinde özürlüler ve eski hükümlüler aleyhine ayrımcı uygulamalarda bulunulamaz.

(2) Çalışan özürlü ve eski hükümlülerin aleyhine sonuç doğuracak şekilde, diğer kişilerden farklı muamelede bulunulamaz.

(3) Ayrımcılık veya farklı muamele gösteren kamu kurum ve kuruluşları ile işverenler için 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 122 nci maddesi hükümleri uygulanır.

İşyeri ve çalışma koşullarının özürlülere göre hazırlanması

MADDE 18 – (1) İşverenler, işyerlerini özürlülerin çalışmalarını kolaylaştıracak ve işin özürlü çalışana uygunluğunu sağlayacak şekilde hazırlamak, sağlıkları için gerekli tedbirleri almak, mesleklerinde veya mesleklerine yakın işlerde çalıştırmak, işleriyle ilgili bilgi ve yeteneklerini geliştirmek, çalışmalarını için gerekli araç ve gereçleri sağlamak zorundadırlar.

(2) Uygun koşulların varlığı halinde çalışma sürelerinin başlangıç ve bitiş saatleri iş kanunlarında belirtilen sürelerden az olmamak koşuluyla, özürünün durumuna göre belirlenebilir.

Özürlülerin çalıştırılmayacakları işler

MADDE 19 – (1) Yer altı ve su altı işlerinde özürlü işçi çalıştırılmaz.

(2) Özürlüler, sağlık kurulu raporunda çalıştırılmayacakları belirtilen işlerde çalıştırılmaz.

Eski hükümlülerin çalıştırılmayacakları işyerleri

MADDE 20 – (1) Eski hükümlülerin, herhangi bir sınırlama olmaksızın kamuya ait işyerlerinde çalıştırılmaları esastır. Ancak, kamu güvenliği ile ilgili hizmet üreten işyerlerinde eski hükümlü çalıştırılmaz. Bu kapsamdaki işyerleri ilgisine göre, Adalet, Milli Savunma, İçişleri ve Milli Eğitim Bakanlıklarının görüşleri alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından tespit edilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Denetim ve idari para cezası

MADDE 21 – (1) Bu Yönetmelik kapsamındaki işyerlerinde çalıştırılacak özürlü ve eski hükümlü işçilerle ilgili yapılacak denetim, 4857 sayılı İş Kanununun öngördüğü çalışma hayatının denetimi ve teftişi esaslarına göre yapılır.

(2) Özürlü ve eski hükümlü çalıştırılmasına ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmediği tespit edilen işveren hakkında 4857 sayılı İş Kanununun 101 inci maddesinde belirtilen idari para cezası, aynı Kanunun 108 inci maddesi gereğince, işyerinin bulunduğu yerdeki Kurum İl Müdürü tarafından doğrudan verilir.

(3) Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bu bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim işyerlerine 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanununun 20 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi gereğince idari para cezası verilir. Toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz.

Yürürlükten kaldırılan yönetmelikler

MADDE 22 – (1) 28/4/2004 tarih ve 25446 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü Yurt İçinde İşe Yerleştirme Hizmeti Hakkında Yönetmelik ile 24/3/2004 tarihli ve 25412 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Özürlü, Eski Hükümlü ve Terör Mağduru İstihdamı Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 23 – (1) Bu Yönetmelik yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 24 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Türkiye İş Kurumu Genel Müdürü yürütür.